

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова науково-методичної ради  
факультету систем і засобів  
масової комунікації



Юлія ГАРКАВЕНКО

«\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ОК 1.2 Історія та культура України**

**для здобувачів вищої освіти**

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

галузь знань 02 Культура і мистецтво

спеціальність 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

спеціалізація

освітня програма Диджитальні медіа

рік набору 2023/2024

форма навчання **денна**

термін навчання **3 р. 10 м.**

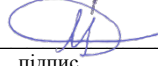
вид дисципліни **обов'язкова**

Розробник: Коломоець Юрій Іванович, доцент кафедри східноєвропейської історії, к. і. н.,  
доцент



підпис

Погоджено гарант ОП



підпис

Максим ДЕМЧЕНКО

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри східноєвропейської історії

Протокол від «31» серпня 2023 року №1

Ухвалено на засіданні науково-методичної ради факультету систем і засобів масової  
комунікації

Протокол від «30» серпня 2023 року №1

Дніпро  
2023



## 1. Мета дисципліни.

Навчальна дисципліна «Історія та культура України» передбачає опанування певним інструментарієм історичної науки, зокрема її культурної складової, вивчення студентами досвіду історичного минулого народу України, закономірностей політичних, соціально-економічних та культурних процесів, що відбувалися на її території, суті політичних вчень і формування української нації, проблем і перспектив розвитку української державності.

**Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за ОП:**

## 2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни.

Студенти мають знати матеріал загальноосвітніх дисциплін «Історія України», «Всесвітня історія» та «Мистецтво» в обсягах шкільного курсу.

Студенти повинні вміти користуватися історико-географічними картами та володіти вміннями середньостатистичного користувача Інтернету: шукати потрібну інформацію, а знайшовши, обробляти і оцінювати знайдене. Студенти повинні мати навички професійного спілкування, включаючи усну та письмову комунікацію українською мовою, виявляти здатність до самонавчання та продовження професійного розвитку.

## 3. Результати навчання за дисципліною та їх співвідношення із програмними результатами навчання.

| Результати навчання за дисципліною  | Програмні результати навчання за ОП  | Номер и тем |
|---|--|-------------|
| з н а т и:<br>– основні етапи українського державотворення;<br>– основні закономірності розвитку етносів в Україні;<br>– формування і розвиток історико-географічних регіонів України;<br>– основні етапи та особливості розвитку культури України;<br>– національні ідеали, демократичні цінності та традиції України.<br>в м і т и:<br>– використовувати знання під час роботи за фахом;<br>– використовувати історико-географічні карти;<br>– пояснити визначальні тенденції в розвитку культури України;<br>– ефективно спілкуватися в рамках академічної групи обговорюючи проблеми суспільства, наукові проблеми в сфері гуманітаристики; | ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.   | 1-10        |
|   | ЗК7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.   |             |
|   | ЗК12. Здатність зберігати та приумножувати моральні, культурні наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. |             |

|  |  |  |
|--|--|--|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– проявляти організованість, здатність до самонавчання;</li> <li>– виконувати творчі роботи у відведений час уникаючи плагіату;</li> <li>– приймати обґрунтовані, зважені рішення під час доповіді чи дискусії з проблем гуманітаристики;</li> <li>– цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність.</li> </ul> |  |  |
|  |  |  |
|  |  |  |
|  |  |  |
|  |  |  |
|  |  |  |
|  |  |  |

#### 4. Структура навчальної дисципліни.

| № п/п            | Номер і назва теми  | Кількість годин* |                    |                     |                     |                   |
|------------------|---|------------------|--------------------|---------------------|---------------------|-------------------|
|                  |   | лекції           | прак-тичні заняття | семінарські заняття | лабораторні заняття | самостійна робота |
| <b>2 семестр</b> |   |                  |                    |                     |                     |                   |
| 1                | Тема 1. Політичний, економічний та культурний розвиток Київської Русі та Королівства Руського                                   | 2                |                    | 2                   |                     | 8                 |
| 2                | Тема 2.Українські землі у польсько – литовську добу (XIV – перша половина XVII ст.). Специфіка культури пізнього середньовіччя. | 2                |                    | 2                   |                     | 8                 |
| 3                | Тема 3.Українське козацтво  | 2                |                    | 2                   |                     | 8                 |
| 4                | Тема 4.Українські землі та їх політичний та соціокультурний розвиток з середини 17 по 18 ст.                                    | 2                |                    | 2                   |                     | 10                |
| 5                | Тема 5.Українські землі в системних трансформаціях XIX – початку XX ст.   | 4                |                    | 4                   |                     | 10                |

|    |   |           |  |           |  |           |
|----|---|-----------|--|-----------|--|-----------|
| 6  | Тема 6.Україна в умовах Першої світової війни та у добу визвольних змагань.   | 2         |  | 2         |  | 8         |
| 7  | Тема 7.Протиріччя політико-економічного та соціокультурного розвитку українських земель у міжвоєнний період (1920-ті – 1930-ті рр.) | 4         |  | 4         |  | 10        |
| 8  | Тема 8. Україна у Другій світовій війні (1939 – 1945 рр.).  | 2         |  | 2         |  | 8         |
| 9  | Тема 9. УРСР в умовах реформування тоталітарної системи та її краху (1945 – 1991 рр.)   | 8         |  | 8         |  | 8         |
| 10 | Тема 10.Україна періоду незалежності: державотворчі процеси, економічні реформи, розвиток культури                                  | 2         |  | 2         |  | 8         |
|    | <b>ВСЬОГО</b>   | <b>32</b> |  | <b>32</b> |  | <b>86</b> |

### Тематика семінарських занять

| № Тем и | Тематика (назва) практичного / семінарського / лабораторного заняття                                   | Кількість годин | Рекомендована література (№ з переліку) |
|---------|--|-----------------|---|
| 1       | Семінар 1. Культура на українських землях доби Київської Русі  | 2               | 1-3, 5, 33-38                           |
| 2       | Семінар 2. Культура на українських землях у XIV - першій половині XVII ст.                             | 2               | 1-3, 5, 33-38                           |
| 3       | Семінар 3. Культура українського козацтва  | 2               | 1-3, 5, 33-38                           |
| 4       | Семінар 4. Культура на українських землях у другій половині XVII - XVIII ст.                           | 2               | 1-3, 5, 26, 33, 34, 36-38               |
| 5       | Семінар 5. Культура на українських землях у XIX ст.  | 4               | 1-3, 5, 26, 33, 34, 36-38               |
| 6       | Семінар 6. Культура на українських землях в умовах Першої світової війни та у добу визвольних змагань. | 2               | 1-3, 5, 33, 34, 36-38                   |
| 7       | Семінар 7. Культура України у 1920-х рр.   | 2               | 1-3, 5, 33, 34, 36-38                   |
| 7       | Семінар 8. Культура України у 1930-х рр.   | 2               | 1-3, 5, 33, 34, 36-38                   |

|                      |  |           |                       |
|----------------------|--|-----------|-----------------------|
| 8                    | Семінар 9. Культура України у добу Другої світової війни           | 2         | 1-3, 5, 33, 34, 36-38 |
| 9                    | Семінар 10. Культура України у другій половині 1940-х - 1950-х рр. | 2         | 1-3, 5, 33, 34, 36-38 |
| 9                    | Семінар 11. Культура України у 1960-х рр.                          | 2         | 1-3, 5, 33, 34, 36-38 |
| 9                    | Семінар 12. Культура України у 1970-х рр.                          | 2         | 1-3, 5, 33, 34, 36-38 |
| 9                    | Семінар 13. Культура України у 1980-х рр.                          | 2         | 1-3, 5, 33, 34, 36-38 |
| 10                   | Семінар 14. Культура незалежної України                            | 2         | 1-3, 5, 33, 34, 36-38 |
| <b>Усього, годин</b> |  | <b>32</b> |                       |

### Тематика самостійної роботи

| <b>№ Тем и</b>       | <b>Тема самостійної роботи</b>   | <b>Кількість годин</b> | <b>Рекомендована література (№ з переліку)</b> |
|----------------------|--|------------------------|--|
| 1                    | Соціально-економічний та суспільно-політичний устрій Королівства Руського                                  | 8                      | 3-7, 19  |
| 2                    | Релігійне життя на українських землях за польсько-литовської доби  | 8                      | 3-7, 15, 18                                    |
| 3                    | Козацько-селянські повстання кінця XVI - першої половини XVII ст.  | 8                      | 3-7, 16, 20                                    |
| 4                    | Правобережна Україна у XVIII ст.   | 10                     | 3-7, 21  |
| 5                    | Український національно-визвольний рух в Австрійській (Австро-Угорській) імперії в XIX – на початку XX ст. | 10                     | 3-7  |
| 6                    | Західноукраїнська народна республіка   | 8                      | 3-7, 28, 31                                    |
| 7                    | Західноукраїнські землі у 1920-х - 1930-х рр.  | 10                     | 3-7, 28  |
| 8                    | Рух Опору на території України в роки Другої світової війни  | 8                      | 3-7, 29  |
| 9                    | Суспільно-політичне життя УРСР у другій половині 40-х – на початку 60-х рр. XX ст.                         | 8                      | 3-7, 29  |
| 10                   | Процеси державотворення в незалежній Україні   | 8                      | 3-7, 30, 32                                    |
| <b>Усього, годин</b> |  | <b>86</b>              |  |

### 5. Схема формування оцінки.

### 5.1 Шкала відповідності оцінювання:

|                         |                    |        |
|-------------------------|--------------------|--------|
| Відмінно/Excellent      | Зараховано/Passed  | 90-100 |
| Добре/Good              |                    | 82-89  |
| Задовільно/Satisfactory |                    | 75-81  |
|                         |                    | 64-74  |
| Незадовільно/Fail       | Не зараховано/Fail | 60-63  |
|                         |                    | 0-59   |

### 5.2 Форми та організація оцінювання:

2 семестр

#### Поточний контроль:

| Форма оцінювання   | Строки проведення оцінювання<br>(тижні викладання) | Максимальна кількість балів |
|--|--|-----------------------------|
| Відповідь на семінарському занятті                       | 2-16   | 46*15 занять = 60           |
| Тестування на лекції                                     | 2-15   | 36*10 тем = 30              |
| Виконання контрольної роботи                             | 16   | 10                          |
| <b>Максимальна кількість балів за поточне оцінювання</b> |  | <b>100</b>                  |

#### Підсумкове оцінювання:

| Форма оцінювання | Термін оцінювання<br>(тиждень) | Максимальна кількість балів |
|------------------|--------------------------------|-----------------------------|
| Залік            | 17                             | 100                         |

### 5.3 Критерії оцінювання:

| Критерії оцінювання знань здобувачів*              |  |
|--|--|
| <b>Форма 1. Відповідь на семінарському занятті</b> |  |
| Бали   | Критерій   |
| 0  | здобувач не бере участі у семінарському занятті  |
| 1  | здобувач припускається грубих теоретичних помилок або не може аргументувати свою відповідь |
| 2  | здобувач надає поверхові, короткі відповіді на поставлене запитання                        |
| 3  | здобувач бере участь в дискусії, доповненнях відповідей інших                              |
| 4  | ґрунтовна відповідь на питання, виступ з доповіддю   |
| <b>Форма 2. Тестування на лекції</b>               |  |
| 0,56*6 питань                                      | Правильна відповідь на тестове завдання з вибором.   |

| <b>Форма 3 Контрольна робота</b> |  |
|----------------------------------|--|
| <b>Бали</b>                      | <b>Критерій</b>                                    |
| 0,56*20 питань<br>10*1           | Правильна відповідь на тестове завдання з вибором. |

*\* (за кожною формою оцінювання, зазначеною у п. 5.2)*

## **6. Методи навчання, інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна:**

Методи навчання: пояснення, проблемного викладу, дискусія, кейс-метод, навчальних дебатів, проєктів, тренінг.

Інструменти та обладнання: комп'ютер, проєктор.

Програмне забезпечення: Microsoft Office 365 (ліцензія у складі пакету Microsoft Office 365 A1 Plus for faculty).

## **7. Рекомендована література:**

### **Основна:**

1. Хома І.Я. Історія української культури: навч. посібник / І.Я. Хома, А.О. Сова, Ж.В. Мина; за ред. І.Я. Хоми. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 356 с.
2. Українська культура: цивілізаційний вимір / Я. С. Калакура, О. О. Рафальський, М. Ф. Юрій. – К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. – 496 с.
3. Греченко, В. А. Історія та культура України [підручник] / В. А. Греченко; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. - Харків: ХНУВС, 2017. - 440 с.
4. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів.– Черкаси: ЧДТУ, 2016. – 644 с.
5. Історія і культура України [Текст]: електрон. підручник для студ. природнич. і техн. спец. / В.В. Іваненко, Г.Г. Кривчик. – Д.: ДНУ ім. Олесь Гончара, 2016. – 206 с.
6. Палій О. Історія України / Олександр Палій. — 3-тє вид. — Київ : К.І.С., 2017. — 596 с.
7. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Ключко. – Х., 2016. – 496 с.

### **Додаткова:**

8. Тіні згаданих предків. Від склавинів до русинів: Прадавня Україна, Русь і походження українців / Авт. кол.: М. Відейко, О. Комар, А. Плахонін, Є. Синиця, О. Моця; Упоряд. К. Галушко. – Х., 2016. – 352 с.
9. Котляр М. Ф. Княжа служба в Київській Русі. – К.: Інститут історії України НАН України, 2009. – 251 с.
10. Котляр М. Ф. Історія суспільного життя Русі: Нариси / НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2016. – 288 с.
11. Ричка В. М. "Вся королівська рать" (Влада Київської Русі) / Нан України. Інститут історії України. - К: Інститут історії України, 2009. - 180 с.
12. Ричка В. М. «...И просвѣти ю крещеньем святым» (Християнізація Київської Русі) / НАН України. Інститут історії України, Центр досліджень з історії Київської Русі. – К.: Інститут історії України, 2013. – 222 с.
13. Ричка В.М. «Київ – Другий Єрусалим»: з історії політичної думки та ідеології середньовічної Русі / НАН України. Інститут історії України. – К.: Ін-т історії України, 2005. – 243 с.
14. Моця О. Землероби та кочівники на Великому Кордоні Східної Європи в часи Київської Русі / НАН України. Інститут історії України, Інститут археології; Український національний комітет істориків. – К.: Інститут історії України, 2015. – 296 с.



15. Вирський Д. Початок сучасності : друга хвиля глобалізації, кінець Старого Порядку та Україна (XV – середина XIX ст.). Вид. 2-е, доп. Київ : НАН України, Ін-т історії України, 2022. 217 с.
16. Вирський Д. Річ Посполита про козаків (1560-і – початок 1650-х рр.) / НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2021. – 288 с.
17. Український Гетьманат: нариси історії національного державотворення XVII-XVIII ст. У 2 кн. – Кн. 1 / Ред. кол.: В. Смолій (відп. ред.), О. Бачинська, В. Горобець (заст. відп. ред.), О. Гуржій, В. Матях (відп. секр.), Ю. Мицик, В. Степанков, Я. Федорук, Т. Чухліб (заст. відп. ред.). НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2018. – 610 с.
18. Україна і Литва в XIV–XVI століттях. Політико-правові та соціально-економічні аспекти / Відп. ред. Смолій В. А. Авт. кол.: Берковський В. Г., Блануца А. В., Вашук Д. П., Гурбик А. О., Черкас Б. В. [НАН України. Інститут історії України]. – Луцьк: ПрАТ "Волинська обласна друкарня", 2011. – 256 с.
19. Русь "після Русі". Між короною і булавою. Українські землі від королівства Русі до Війська Запорозького / Авт. кол.: В. М. Горобець, М. М. Волощук, А. Г. Плахонін, Б. В. Черкас, К. Ю. Галушко. – Х., 2016. – 352 с.
20. Плохій, Сергій. Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій / Авториз. пер. з англ. Миколи Климчука. — К.: Laurus, 2013. — 440 с.
21. Гуржій О. Україна в суспільно-політичних комбінаціях імперського уряду Росії (30–90-ті рр. XVIII ст.) / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2019. – 205 с.
22. Гуржій О., Реєнт О., Шапошникова Н. Нариси з історії розвитку виробничих відносин і торгівлі в Україні (друга половина XVII – початок XX ст.) / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2018. – 365 с.
23. Український Гетьманат: нариси історії національного державотворення XVII-XVIII ст. У 2 кн. – Кн. 2 / Ред. кол.: В. Смолій (відп. ред.), О. Бачинська, В. Горобець (заст. відп. ред.), О. Гуржій, В. Матях (відп. секр.), Ю. Мицик, В. Степанков, Я. Федорук, Т. Чухліб (заст. відп. ред.). НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2018. – 580 с.
24. Гуржій О. І. Проблеми формування південних губерній Російської імперії в політиці Катерини II / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2017. – 76 с.
25. Україна в історії Європи XIX — початку XXI ст.: історичні нариси / За ред. С. В. Віднянського. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2020. – 814 с.
26. Від мурів до бульварів: творення модерного міста в Україні (кінець XVIII –початок XX ст.) . – К.: Інститут історії України, 2019. – 608 с.
27. Гуржій І. О., Русанов Ю. А. Дворянство Лівобережної України кінця XVIII – початку XX ст.: соціально-правовий статус і місце у владних структурах Російської імперії / Відп. ред. Реєнт О. П. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2017. – 172 с.
28. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939) / НАН України, Ін-т історії України. – Київ: Академперіодика, 2021. – 620 с., 124 с. іл. – (Україна. Нариси історії).
29. Україна в епіцентрі протистояння світових систем (1939–1990) / НАН України, Ін-т історії України. – Київ: Академперіодика, 2021. – 544 с., 96 с. іл. – (Україна. Нариси історії).
30. Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990–2019) / НАН України, Ін-т історії України. – Київ: Академперіодика, 2021. – 592 с., 48 с. іл. – (Україна. Нариси історії).
31. Хроніка української революції 1917–1921 рр. Частина перша: 1917–1918 рр. Науково-довідкове видання. К.: Інститут історії України НАН України, 2021. — 532 с.

32. Даниленко В. М. Україна в 1985-1991 рр.: остання глава радянської історії / НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2018. – 278 с.
33. Гула Р. В., Передерій І. Г., Дерев'яно Л. І. Історія української культури у схемах, таблицях та ілюстраціях: навч. посіб. для студентів закладів вищої освіти спеціальностей галузей знань «Культура і мистецтво», «Гуманітарні науки» / Р. В. Гула, І. Г. Передерій, Л. І. Дерев'яно. – К. : «Каравела», 2019. – 180 с. <http://reposit.nupr.edu.ua/bitstream/PoltNTU/6704/1/ІСТОРИЯ%20УКРАЇНСЬКОЇ%20КУЛЬТУРИ.pdf>
34. Букач В. М. Історія української культури. Посібник: методичні рекомендації до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти. Одеса: ПНПУ, 2021. 120 с. <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/11161/3/Букач%20В.%20М.%20Історія%20української%20культури.%20Метод.%20реком.%20%20вар..doc.pdf>
35. Історія української культури: навчально-методичний посібник для підготовки до практичних занять та самостійної роботи студентів спеціальності 034 Культурологія освітнього ступеня бакалавр / укладачі В. А. Дмитренко, В. І. Дмитренко. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2019. Ч. 1 (від найдавніших часів до середини XVII століття). 136 с. <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/Історія%20укр.кул.Ч1.pdf>
36. Історія української культури: навчальний посібник для студентів і курсантів вищих навчальних закладів МВС України / авт. кол.; за ред. М.П. Гетьманчука. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. – 348 с. <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/970/1/історія%20укр%20культури%202011.pdf>
37. Історія української культури: Навчально-методичний посібник з дисципліни / Укл. Петренко І.М., Сарапин В.В. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2016. – 428 с. [http://pravo.puet.edu.ua/files/lic2016bac/histc\\_03.pdf](http://pravo.puet.edu.ua/files/lic2016bac/histc_03.pdf)
38. Крижановська Н. Є., Нефьодов Д. В. Історія української культури: навчально-методичний посібник / Н. Є. Крижановська, Д. В. Нефьодов. – Херсон: Грінь Д.С., 2015. – 200 с.

### ***Інформаційні ресурси:***

Електронна бібліотека «Культура України» <https://elib.nlu.org.ua/>

Бібліотека «Україніка» <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB>

Бібліотека «Діаспоріана» <https://diasporiana.org.ua/>

Інститут історії України НАН України <http://history.org.ua/uk>